

- Hoofdpunten
- Regio
- Thema's
- Recent
- Kijk
- Radio
- Podcasts

Alweer schandaal rond spermadonatie in Nederland: minstens 85 massadonoren ontdekt met "uitschieters tot 50 of zelfs 75 kinderen"

In Nederland is (alweer) een schandaal rond spermadonatie losgebarsten: uit cijfers blijkt dat er sinds 2004 minstens 85 massadonoren geweest zijn – mannen die via spermadonatie meer dan 25 kinderen verwekt hebben. Dat blijkt uit een reportage van 'Nieuwsuur'. Binnen de fertiliteitsklinieken zijn er ernstige fouten gemaakt, geeft ook de gynaecologenvereniging toe.

Hanne Decré
di 15 apr 13:47

In Nederland is ophef ontstaan na een reportage van het tv-programma 'Nieuwsuur'. Daaruit blijkt dat er sinds 2004 minstens 85 massadonoren geweest zijn – mannen die meer dan 25 nakomelingen hebben.

"Het gaat om 26 tot 40 kinderen per persoon, met een paar uitschieters naar boven tot 50 of zelfs 75 kinderen", zegt Marieke Schoonenberg van de NVOG, de Nederlandse gynaecologenvereniging.

Tot 2018 was de richtlijn dat een zaaddonor in Nederland maximum 25 nakomelingen mocht hebben. Sinds 2018 wordt er iets anders geteld. Donoren mogen maximaal 12 gezinnen hebben.

Het gaat om 26 tot 40 kinderen per persoon, met een paar uitschieters naar boven tot 50 of zelfs 75 kinderen

Marieke Schoonenberg van de NVOG, de gynaecologenvereniging

Maar het is duidelijk geworden dat de fertiliteitsklinieken zich niet altijd aan hun eigen regels gehouden hebben. Het schandaal kwam aan het licht nadat de Nederlandse wetgeving begin april werd aangescherpt.

Nu worden zaaddonoren en moeders landelijk geregistreerd in plaats van per kliniek. Én, een belangrijke kanttekening: de nieuwe wet geldt met terugwerkende kracht, tot 2004 – het jaar dat anoniem doneren verboden werd.

Eigenlijk zijn er 3 problemen opgedoken. Enerzijds hebben verschillende donoren zich bij meerdere klinieken aangemeld, en ging er in het registratiesysteem nergens een belletje rinkelen.

Anderzijds zijn er ook klinieken die doelbewust vaker dan 25 keer dezelfde donor gebruikt hebben. Klinieken wisselden soms ook onderling sperma uit, zonder medeweten van de donor en zonder duidelijke registratie.

Het resultaat is in alle gevallen hetzelfde: er zijn té veel kinderen gemaakt met hetzelfde donorzaad.

Het is een medische calamiteit

Ties van der Meer van Stichting Donorkind

De grootste uitschieter is Jonathan Meijer. De man heeft via verschillende Nederlandse klinieken meer dan 100 kinderen verwekt. Daar bleef het overigens niet bij: hij doneerde in landen over de hele wereld via verschillende spermapanken en hij bood ook online zijn zaad aan.

Twee jaar geleden kreeg hij van een rechter het verbod om nog sperma te doneren. Hoeveel kinderen hij in totaal verwekt heeft, is niet helemaal duidelijk – de aantallen lopen uiteen van 550 tot enkele duizenden wereldwijd, ook in ons land trouwens. In 2024 verscheen de Netflix-documentaire 'The man with 1.000 kids', over de zaak-Jonathan Meijer.

Het is trouwens niet het eerste schandaal met spermadonatie in Nederland. Er waren al de zaken van massadonoren als Jonathan Meijer of Ed Houben, die doelbewust tientallen of zelfs honderden kinderen verwekten.

Als we even verder terug in de tijd gaan, waren er ook fertiliteitsartsen als Jan Karbaat of Jan Wildschut, die hun eigen zaad gebruikten om vrouwen te bevruchten – zonder dat de vrouwen daarvan op de hoogte waren.

Brenda Frederiks heeft zelf 2 donorkinderen en belde begin april meteen naar haar kliniek om navraag te doen. "Er kwam een ander getal dan ik eigenlijk had gehoopt. De grens is 25 en het was 36", vertelt ze in Nieuwsuur. Haar 2 kinderen hebben dus 34 halfbroers en –zussen. Ze noemt het een "bom die inslaat". "Het gaat dwars tegen de regels in, tegen de wet, tegen de richtlijnen en buiten ons medeweten om."

Ook Ties van der Meer van Stichting Donorkind noemt het nieuws "schokkend". "Het is een medische calamiteit. Alleen al het het beschadigde vertrouwen in het medische systeem én de overheid die het allemaal heeft laten gebeuren." Volgens hem zullen de donorkinderen nu extra stress en onzekerheid ondervinden. En, zo zegt hij, ze zullen nooit zorgeloos daten. "Als ze een relatie krijgen, zullen ze altijd eerst een DNA-test moeten doen."

Schoonenberg biedt intussen namens de gynaecologenvereniging excuses aan: "Het aantal massadonoren in de klinieken had 0 moeten zijn. We hebben het niet goed gedaan."

Waarom zijn té veel kinderen van één donor eigenlijk een probleem?

Waarom is het eigenlijk zo'n probleem als er zoveel kinderen van één donor afkomstig zijn? Herman Tournaye, het hoofd van Brussels IVF, het centrum voor reproductieve geneeskunde in UZ Brussel, legt uit dat er meerdere facetten aan zijn.

Minstens 85 massa-spermadonoren ontdekt in Nederland

Een eerste is de consanguiniteit – letterlijk het bloedverwantschap. "Dat moet beperkt blijven, door de overerfbare aandoeningen wanneer halfbroers en –zussen toevallig een relatie met elkaar aangaan en zich voortplanten."

Het is een puur statistisch gegeven, legt hij uit. "Laat ons ervan uitgaan dat de *dating pool*, de groep mensen waaruit je een partner gaat kiezen, in de dichtstbevolkte Westerse landen ongeveer 10.000 is. Als een donor dan 100 kinderen zou hebben, is de kans op een consanguine relatie 1 op de 1.000. Dat is de reden dat men in België voor 6 families per donor kiest (dat is dus lager dan in Nederland, red.)."

De psychologische impact van "met veel zijn" is dus een ander vraagteken

Herman Tournaye van het Centrum voor Reproductieve Geneeskunde bij UZ Brussel

"Daarnaast gaan kinderen vaak via DNA-databanken op zoek naar halfbroers en halfzussen. Dat is een vrij recent gegeven. Onderzoek uit het Verenigd Koninkrijk wijst uit dat de helft van de kinderen die weten dat ze met minstens 10 halfbroers en –zussen zijn, het gevoel hebben dat ze een serieproduct zijn. De psychologische impact van "met veel zijn" is dus een ander vraagteken."

"Aan de andere kant zie je in de Verenigde Staten dat een hele hoop kinderen dat net wel leuk vinden, met bijvoorbeeld sibling party's. Het kan dus alle richtingen uit. Het is dus gewoon een gegeven waarvan we niet weten wat we daarmee moeten doen."

Hoe zit het in ons land?

Sinds begin vorig jaar bestaat er ook in ons land zo'n centraal registratiesysteem van spermadonoren. Maar, in tegenstelling tot in Nederland is er bij ons niet teruggegaan in de tijd. "Men heeft de teller op 0 gezet", verduidelijkt Tournaye.

Bestaat er dan geen kans dat er ook bij ons massadonoren rondlopen? "Eigenlijk was het centraal systeem al ingeschreven in de wet van 2007. In elk centrum werden de families per donor geregistreerd."

"We hebben nooit de indruk gehad dat er in België donors van het ene centrum naar het andere reisden. Het zal wel gebeurd zijn, maar niet op grote schaal. Maar, wat we niet op de radar kunnen krijgen, daar kunnen we ons hand niet voor in het vuur steken."

We hebben nooit de indruk gehad dat er in België donors van het ene centrum naar het andere reisden. Het zal wel gebeurd zijn, maar niet op grote schaal

Herman Tournaye van het Centrum voor Reproductieve Geneeskunde bij UZ Brussel

Conclusie? Tournaye hoopt vooral dat het nooit op die manier gebeurd is. "Ik denk dat we ervan kunnen uitgaan, maar zekerheid hebben we niet."

Eigenlijk hoopt Tournaye dat er een pan-Europees systeem komt. "Al zijn we daar ver vanaf", beseft hij ook. "In ethische kwesties wil Europa zich niet te veel mengen in de deelstaten, dus ik weet niet of dat politiek haalbaar is."

En dan is er nog de kwestie over de anonimiteit. "Dat is een verhaal dat de komende maanden of jaren in ons land tot zijn einde zal komen. Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat er voor 2027 een oplossing moet komen."

"Maar uit de meeste landen waar de anonimiteit opgeheven wordt, weten we dat er een tekort ontstaat aan donoren. Daardoor gaan mensen al sneller richting internetdonoren. Dan zit je weer zonder registratie."

Meer weten over

Hanne Decré Nederland

- Vraag over dit nieuws?
- Zelf nieuws melden?
- Fout opgemerkt?

Lees ook

- Justitie

Twee jaar cel voor man die ambulanciers enkele weken geleden tijdens interventie aanviel

ma 14 apr 15:04
- Nederland

Nederland waarschuwt: "Eet geen eieren van eigen kippen", bij ons blijft advies om maximaal 2 eieren van eigen kweek ...

di 15 apr 12:56
- Justitie

Na 9 jaar nieuw spoor in onopgelost dossier: speurders stuiten bij zoekactie in kanaal toevallig op auto van twee ber...

Update wo 16 apr 15:34
- Justitie

Man die bidon naar Mathieu van der Poel gooide "heeft veel spijt" en "schaamt zich diep"

ma 14 apr 15:58

Meest gelezen

- Brugge

Raad van State schorst keuze NMBS om honderden nieuwe treinstellen door CAF in...

Update 36 min **1**
- Europa

"Auto's ingesneeuwd, winkels dicht, alles zit vast": noodweer in Alpen heeft Vlamingen Lennert,...

17:22 **2**
- nws check

Laten Hermès, Louis Vuitton en andere luxemerken hun dure spullen voor een fractie...

17:13 **3**
- Justitie

Magistraten die bazooka bovenhalen nu regering hun (top)pensionoeren in vizier neemt: is de woede...

17:39 **4**

